

A labordiagnosztikai rovat indulására

2002 tavaszán elindított lapunk 13. évfolyama alatt több alkalommal foglalkoztunk a kórházi és járóbeteg intézmények laboratóriumainak működésével, azok informatikai megoldásaival, szervezési feladatokkal, korszerű, új technológiákkal. Szerkesztőségünk ebben az évben úgy döntött, hogy e jelentős témakört egy csoportba fogva

rovattá szervezi, nagyobb hangsúlyt adva ennek a létfontosságú diagnosztikai egészségügyi szolgáltatásnak.

A modern medicina alapvetően támaszkodik a korszerű laboratóriumi diagnosztikára, ma el sem képzelhető a színvonalas betegellátás a magas szintű, hatékony laboratórium működése nélkül. Általában is elmondható, hogy a medicina nem művelhető a korszerű diagnosztika támogatása nélkül, hisz a képkalkoló eljárások, a szövettani vizsgálatok és laboratóriumi vizsgálatok meghatározó szerepet játszanak az orvosi munkában.

Az elmúlt évtizedek szinte beláthatatlan fejlődést hoztak a laboratóriumokban. Az alapvető laboratóriumi irányok már korábban is jól elhatárolódtak, így a klinikai kémia, a mikrobiológia, a hematológia fejlődése már régen szétvált, mellettük egyre újabb szakterületek erősödtek meg, és váltak szinte önálló tudománnyá. A genetikai vizsgálatok, a hormon vizsgálatok, az immunológiai vizsgálatok egyre összetettebbek, és korszerű művelésük speciális tudást, speciális szakembert igényel. Ez természetesen azt is jelentette, hogy a vizsgálatok egyre drágábbak lettek, hisz a gépi, műszer és humán feltételek bonyolultabbá váltak és igényesebbé, költségesebbé tették a munkát. Ezzel párhuzamosan a számítástechnika, a műszerfejlesztés egyre újabb eredményei is a mindennapi munka részévé váltak.

Exponenciálisan nőtt az igény a meghatározandó paraméterek számát illetően, hisz az orvostudomány fejlődése szinte követelhetetlen mértékben sokszorozta a laboratóriumi diagnosztika elé állított követelményeket, ami persze a költségek hasonló, vagy még nagyobb mértékű emelkedését is előidézte. Közben a változó és fejlődő világ is egyre inkább igényessé vált mind a minőségbiztosítás, a standardizálás, az összehasonlíthatóság és a reprodukálhatóság vonatkozásában. A laboratóriumok ebben a tekintetben régebben is az élen jártak, úttörők voltak már abban az időben is, amikor ezek a fogalmak a mai értelemben még talán meg sem születtek. Követelmények hosszú sorát állították saját munkájuk elé, megszervezve a különböző hazai és nemzetközi összehasonlításokat, az eredmények validálását. Jól emlékszem, hogy milyen összetett feladatot jelentett olyan egyszerű és szinte minden kórházi laboratóriumban végzett vizsgálat standardizálása és összehasonlítása, mint pl. a prothrombin érték meghatározása. Ez jól mutatja,

hogy a gyógyítás színvonalát is milyen mértékben határozzák meg a laboratóriumi vizsgálatok és mennyire meghatározó lehet egy eredmény a beteg gyógykezelésében.

Ezt az összetett feladatot nem tették egyszerűbbé a korszerű technikák, sőt sok tekintetben beláthatatlanul bonyolították. A beszerezhető készülékek, a meghatározható paraméterek száma szinte végtelen lehetőséget kínálnak, amelyek közül ki kell választani a szükségeset, az elérhető, amely alkalmas arra, hogy szolgálja az egészségügyet úgy, hogy se az orvost, se a beteget ne csapja be, megfizethető legyen, hatékonyá és biztonságossá tegye a terápiát és alapja legyen a fejlődésnek.

Ez az összetett feladat felett, széles látókörű, igen képzett humán erőforrást és komoly anyagi háttérrel igényel, ami, mint tudjuk, külön-külön is, de manapság így együtt szinte elképzelhetetlen. Nagyon megnehezíti az egészségügyi döntéshozók helyzetét is, hiszen sok szempont kell, hogy egyszerre érvényesüljön.

Van-e megoldás, milyen irányt érdemes keresni? Lehet-e a hatékonyságot, a koncentrációt úgy növelni, hogy a helyben végzett diagnosztika és terápia ennek ne lássa a kárát? Lehet-e úgy csökkenteni a laboratóriumi vizsgálatok számát, hogy annak végső soron ne a beteg legyen a kárvallottja? Végső soron, hogyan tudok választani az értékes gazdaságos és a gazdaságtalan drága, vagy az olcsó, de nem megfelelő ellátási módok, laboratóriumi vizsgálatok, eszközök között?

Fontos a laboratórium szerepének, fontosságának, az egészségügyi ellátásban betöltött helyének elismerése, a megfelelő pozicionálás. Fontos a megfelelő szakemberek kiválasztása, ami talán az egyik legnehezebb feladat. Diagnosztikus medicina laboratóriumban dolgozni manapság nem vonzó lehetőség. Ezért a frissen végzett diplomások közül kevesen választják elhivatottsággal, vállalják azt a sok lemondást, ami az egzisztenciális helyzetükben a szakmai presztízs tekintetében ma még rájuk vár. Pedig igazán összetett, kreatív és szép munka lehetne, amit nagy igényességgel és korszerű eszközökkel, jó munkakörülmények között lehetne végezni, biztosítva az előrelépés, fejlődés lehetőségeit.

E rovat elindításával mi is részben a kórházi menedzsment, részben a laboratóriumi szakma fejlődését kívánjuk szolgálni, személyes példákat bemutatva, jó irányokat megvilágítva és megerősítve, a progresszív döntéseket támogatva. Szeretnénk világossá tenni, hogy egy nagyon bonyolult és összetett feladatról van szó, aminek a korszerű kezelése mind a szakmaiság mind pedig a gazdaságosság szempontjából alapvetően fontos. Nem lehet leegyszerűsített döntésekkel hosszú távú célokat szolgálni, még a rövid, azonnali eredmény és megtérülés is kérdésesek. Tudomásul kell vennünk, hogy ezen a területen is áldozatot kell vállalni a jövőnk érdekében.

*Prof. Dr. Domján Gyula
Egészség – Társadalom rovatvezető*